

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 1.2 หลักการบริหารสถานศึกษา
 - 1.3 ทักษะการบริหารสถานศึกษา
 - 1.4 ภารกิจการบริหารสถานศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 - 2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 2.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม
 - 2.3 ลักษณะการมีส่วนร่วม
 - 2.4 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.1 ความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.2 องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.3 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้
กัลยากร มั่นถาวรวงศ์ (2548 : 4) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการจัดการศึกษาโดยกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันพัฒนาสมาชิกขององค์การให้มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดีของสังคม และมีประสิทธิภาพด้วยกระบวนการบริหารที่สอดคล้องและเหมาะสม

จันทราณี สงวนนาม (2549 : 3) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ ตลอดจนความสามารถในการติดต่อสื่อสารด้วยภาวะผู้นำมนุษยสัมพันธ์ เพื่อบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ถวิล จันทรชนะ (2548 :4) ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารสถานศึกษาว่า หมายถึง ปัจจัยสำคัญของการบริหารงานมี 4 ประการ คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ สิ่งของ (Materials) และการจัดการ (Management) แล้วปัจจัยทั้ง 4 นี้ อาจถือว่าคนเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก เพราะถ้าองค์กรใดก็ตามได้คนปฏิบัติงานไม่ดีไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานไม่ว่าจะมีคนหรือวัสดุสิ่งของมากมาย หรือมีการจัดการที่ดีก็ตามก็ยากที่จะปฏิบัติงาน ให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ หรือไม่ก็อาจจะล้มเหลว แต่ตรงกันข้ามถ้าได้คนดีมีประสิทธิภาพมาทำงานแล้วปัจจัยอื่น ๆ ก็อาจจะสามารถทำให้งานในองค์กรนั้นเจริญก้าวหน้า และบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพได้

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันเพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงาม มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดีของสังคม โดยการจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาการใช้ทรัพยากร และกระบวนการบริหารที่สอดคล้องและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างแท้

หลักการบริหารสถานศึกษา

รุ่ง แก้วแดง (2548 : 14) กล่าวว่า ในปัจจุบันหลักการบริหารสถานศึกษาใช้หลักการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) หรือนักวิชาการบางท่านเรียกว่า หลักธรรมาภิบาลบ้าง หลักธรรมรัฐบ้าง ซึ่งหลักการบริหารจัดการที่ดีนี้กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ระเบียบดังกล่าวนี้พยายามสะท้อนภาพการบริหารจัดการที่ดีให้เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยประกันว่า ผู้บริหารได้ดำเนินการบริหารด้วยความรับผิดชอบ และนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จขององค์กรอย่างแท้จริง ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวรวมไปถึงความรับผิดชอบต่อ การเปิดเผยโปร่งใส การมีส่วนร่วมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ระเบียบดังกล่าวนี้พยายามสะท้อนภาพการบริหารจัดการที่ดีในองค์กร ซึ่งเริ่มจากการเรียกร้องของธนาคารโลกให้ประเทศผู้กู้เงินกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการที่ดีให้เป็นหลักการปฏิบัติที่ช่วยประกันว่าผู้บริหารได้ดำเนินการบริหารด้วยความรับผิดชอบต่อ และนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จขององค์กรอย่างแท้จริง ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวรวมไปถึงความรับผิดชอบต่อ การเปิดเผยโปร่งใส การมีส่วนร่วมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่กล่าวถึงนี้ได้ระบุหลักการ 6 ประการ ซึ่งใช้ได้โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้แก่

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นความถูกต้องดีงาม โดยร่วมกันรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกองค์การให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจแก้ปัญหาสำคัญของประเทศ อาทิเช่น การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ

5. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลงานการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่จำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

วันวิสาฯ ยังช่วย (ออนไลน์, 2556) กล่าวว่า หลักการบริหารสถานศึกษา คือการประสานงานให้บุคคลต่าง ๆ ปฏิบัติงานร่วมมือกันดำเนินการให้เป็นไปด้วยดีและบำรุงรักษาสถานศึกษาให้ดำรงอย่างมั่นคงและมีความเจริญก้าวหน้าในสถานศึกษายิ่งขึ้นต่อไป

วิโรจน์ สารรัตนะ (2548 : 41) กล่าวว่า หลักการบริหารสถานศึกษาว่า คือหลักการที่ผู้บริหารใช้ในการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งมีหลักการดังนี้

1. กำหนดนโยบายไว้อย่างชัดเจน
2. มีศูนย์กลางอำนาจการ โดยจัดบุคคลให้รับผิดชอบงานนั้น ๆ โดยตรง
3. ระบุหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน
4. จัดให้มีระบบการทำงานอย่างเหมาะสม
5. มีการอำนวยความสะดวก
6. จัดให้หน่วยงานสนองต่อภาวะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
7. จัดหาบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับงาน
8. ความรับผิดชอบต้องมีสิทธิและอำนาจควบคู่ไปด้วย
9. การออกคำสั่งควรทำตามลำดับสายการบังคับบัญชา

10. ควรมีการวางแผนการทำงานทุกขั้นตอน
11. ต้องคำนึงถึงหลักประสานงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัว
12. สร้างงานและติดตามงาน
13. มีการพิจารณาความดีความชอบด้วยความยุติธรรม
14. คำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน
15. วางตนให้เหมาะสม มีลักษณะเป็นผู้นำอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า หลักการบริหารสถานศึกษา มีหลักการบริหารอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์การบริหารการศึกษาด้วยหลักการบริหารที่ดีจึงเป็นศาสตร์ที่สำคัญ แต่ถ้าจะพิจารณาถึงประสิทธิภาพในการบริหารนั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีความรู้ ความสามารถประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคน ที่จะบริหารการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์ความรู้ของหลักการบริหารไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อมการบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์

ทักษะการบริหารสถานศึกษา

วิโรจน์ สารรัตนะ (2548 : 5) ได้กล่าวว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษา มีดังนี้

1. ทักษะเชิงเทคนิค (Technical Skills) หมายถึง ความสามารถในการใช้เครื่องมือหรือวิธีการเฉพาะได้ดี สังเกตได้ว่าทักษะเชิงเทคนิคจะเป็นการทำงานกับสิ่งของในขณะที่ทักษะเชิงมนุษย์เป็นการทำงานกับคน
2. ทักษะเชิงมนุษย์ (Human Skills) หมายถึง ความสามารถที่จะทำงานกับคนอื่นหรือเข้ากับคนอื่นได้ดี สังเกตได้ว่าทักษะเชิงเทคนิคจะเป็นการทำงานกับสิ่งของในขณะที่ทักษะเชิงมนุษย์เป็นการทำงานกับคน
3. ทักษะเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Skill) หมายถึง ความสามารถในการมององค์กรโดยภาพรวมกับความสัมพันธ์กับภายนอก ความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ขององค์การและการส่งผลต่อกัน และความรู้ที่สามารถจะวินิจฉัยและประเมินปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น

จันทร์านิ สงวนนาม (2549 : 3) ได้กล่าวว่า ทักษะที่จำเป็นในการบริหารสถานศึกษา มีดังนี้

1. ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) หมายถึง ความสามารถที่จะใช้ความรู้ในกิจกรรมเฉพาะอย่าง ซึ่งเกี่ยวกับวิธีการ โดยมีวิธีการ กระบวนการ และเทคนิคต่าง ๆ ตลอดจนการใช้เครื่องมือที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ทักษะด้านมนุษย์ (Human Skills) หมายถึง ความสามารถในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในฐานะสมาชิกของกลุ่ม และสร้างความร่วมมือกับกลุ่มในฐานะผู้นำ เข้าใจความต้องการของบุคลากร และกระตุ้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ
3. ทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skills) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจหน่วยงานของตนในทุกลักษณะ และเห็นความสัมพันธ์ของหน่วยงานของตน

ขงยุทธ เกษสาคร (2550 : 62) กล่าวว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาใน 5 ด้าน ดังนี้

1. ทักษะด้านการเป็นผู้นำ เป็นทักษะพื้นฐานในการเป็นผู้นำทางด้านการวางแผนการประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การจัดการ และการดำเนินการ การมอบหมายงาน การสั่งการ และการประเมินผล การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การบริหารงานเป็นทีม การตัดสินใจ เป็นต้น ทักษะการเป็นผู้นำถือว่าเป็นยุทธวิธีจัดการกับทุกสถานการณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายที่ผลงานขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ

2. ทักษะด้านเทคนิค หมายถึง ความสามารถในการใช้เครื่องมือ ระเบียบวิธีปฏิบัติ หรือเทคนิคต่าง ๆ ของสาขาวิชาเฉพาะอย่าง เช่น วิศวกรรม สถาปัตยกรรม คอมพิวเตอร์ ช่างเทคนิค อาจารย์ผู้ปฏิบัติงานทุกคนต้องมีทักษะทางด้านเทคนิคในขอบเขตงานที่เขาได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายนั้นสำเร็จตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดไว้ได้ มีการปรับปรุงและพัฒนางานให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้

3. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เข้าใจงูใจบุคคลอื่นได้มีความชำนาญในการติดต่อประสานสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและได้บังคับบัญชา ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีม ผู้บริหารการศึกษายิ่งทำงานในระดับสูงยิ่ง ๆ ขึ้นไป ก็ยิ่งต้องมีทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์มากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

4. ทักษะด้านความคิด มีความสามารถในการใช้สมองคิดริเริ่มสร้างสรรค์คิดวางแผนการล่วงหน้าก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ โดยการเล็งเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งต่าง ๆ และสามารถคาดคะเนเหตุการณ์ และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อหน่วยงานของตนเองได้ เป็นการมององค์กรโดยรวมและเข้าใจว่าองค์กรมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับส่วนงานอื่น ๆ อย่างไร การเปลี่ยนแปลงจะมีผลกระทบต่อส่วนงานอื่น ๆ อย่างไรบ้าง

5. ทักษะด้านการบริหาร มีความรู้ความชำนาญด้านการบริหารในหน่วยงานที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ โดยสามารถทำความเข้าใจกับนโยบาย นำนโยบายและอำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายมาทำการวางแผนจัดหน่วยงาน จัดบุคลากร สั่งงาน แก้ไขปัญหาติดตาม ประสานงาน ควบคุมรายงาน และควบคุมค่าใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะพื้นฐานในการเป็นผู้นำทางด้านการวางแผนการประสานงาน ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เข้าใจงูใจบุคคลอื่นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารเอง ซึ่งแต่ละคนจะแสวงหาเพื่อทำให้สภาพการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาสมบูรณ์แบบมากที่สุดอันเป็นที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน

ภารกิจการบริหารสถานศึกษา

สมเดช สีแสง (2547 : 25 - 28) ได้กล่าวว่า ภารกิจของการบริหารและจัดการศึกษา มีดังนี้

1. ด้านการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย

ท้องถิ่น

1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร

1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

1.9 การนิเทศการศึกษา

1.10 การแนะแนว

1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน

สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

1.16 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย

2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี

2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยตรง

2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

2.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

- 2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
- 2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
- 2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
- 2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
- 2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 2.11 การวางแผนพัสดุ
- 2.12 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณ เพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี
- 2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
- 2.14 การจัดหาพัสดุ
- 2.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
- 2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
- 2.17 การเบิกเงินจากคลัง
- 2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
- 2.19 การนำเงินส่งคลัง
- 2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน
- 2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- 2.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน
3. ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย
 - 3.1 การวางแผนอัตรากำลัง
 - 3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
 - 3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
 - 3.6 การลาทุกประเภท
 - 3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
 - 3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
 - 3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
 - 3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

- 3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
- 3.12 การออกจากราชการ
- 3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
- 3.14 การจัดทำ บัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
- 3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
- 3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกรนั้น
4. ด้านการบริหารทั่วไป ประกอบด้วย
 - 4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
 - 4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
 - 4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
 - 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
 - 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
 - 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
 - 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 4.8 การดำเนินงานธุรการ
 - 4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
 - 4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
 - 4.11 การรับนักเรียน
 - 4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ขุม รวมหรือเลิกสถานศึกษา
 - 4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
 - 4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 4.15 การทัศนศึกษา
 - 4.16 งานกิจการนักเรียน

4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

4.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น (ท) การรายงานผลการปฏิบัติงาน

4.20 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

4.21 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

ธีระ รุญเจริญ (2553 : 30) ได้กล่าวถึง ภารกิจการบริหารสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ไว้ดังนี้

1. จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการให้การศึกษา เพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคม ให้บรรลุความมุ่งหมายที่กำหนด ซึ่งเป็นการศึกษาตลอดชีวิต

2. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั้งนักเรียนปกติ นักเรียนพิการ นักเรียนด้อยโอกาสและ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

3. จัดการศึกษาโดยใช้รูปแบบการจัด 3 รูปแบบ คือ ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ตามความเหมาะสม

4. ปฏิรูปการเรียนรู้ตามหลักการและแนวทางที่กำหนดไว้ อาทิเช่น จัดตามธรรมชาติ และศักยภาพของนักเรียน แต่ละวัยและแต่ละคน จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน ตลอดจน จัดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

5. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยปรับใช้หลักสูตรแกนกลางให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นที่ตั้งโรงเรียน

6. จัดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยให้การศึกษาอบรม ตามความจำเป็นและความเหมาะสม

7. จัดให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ตลอดทั้งส่งเสริมให้ ใช้กระบวนการวิจัยในการเรียน

8. บริหารจัดการโรงเรียนตามกระจายอำนาจการบริหาร ทั้งด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป สอดคล้องกับหลักการการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเต็มที่

9. จัดการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งคุณภาพภายในและภายนอก ตามเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาที่กำหนด

10. พัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรอื่น เพื่อจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับแนวทาง หลักการที่กำหนดตามการปฏิรูปการศึกษา

11. แสวงหาเทคโนโลยี ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

สรุปได้ว่า การกิจในการบริหารสถานศึกษา เป็นงานในการรับผิดชอบของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ การบริหารงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์และการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2547 : 183) ให้ความหมายการมีส่วนร่วม (Participation) ว่า หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหารประสิทธิผลขององค์การขึ้นอยู่กับพลังของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้น ในการปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิด สติปัญญา ก็คือการให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์การนั้นบุคคลจะต้องมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพัน (Commitment) ต่อกิจกรรมและองค์การในที่สุด

จินตวีร์ เกษมสุข (2554 : 3) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่ประชาชนจะต้องเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจระดับต่าง ๆ ทางการจัดการบริหารและทางการเมือง เพื่อกำหนดความต้องการในชุมชนของตน

โคเฮิน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1980 : 9) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจเพียงอย่างเดียวยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับการดำเนินการด้วย เช่น การจัดองค์กรกำหนดกิจกรรมพัฒนาเป็นต้น และการตัดสินใจยังมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของผลประโยชน์และการประเมินผล

สตีลส์ และโพเตอร์ (Steers and Porter, 1991 : 3) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การแสดงความคิดเห็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ขององค์การหรือสังคม

ฮอดกิ้นสัน (Hodgkinson, 1991 : 94) ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก หรือความปรารถนาของกลุ่มบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม และสร้างคุณประโยชน์เพื่อสังคม

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม ในการจัดการศึกษาตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้การศึกษานั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ธีรพงษ์ แก้วหาญ (2548 : 17) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน และเป็นสิทธิมนุษยชน ดังนั้นการดำเนินการพัฒนาจึงควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยเหตุผล 4 ประการ คือ

2.1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดความจำเป็นพื้นฐาน ช่วยให้ผู้ถูกกีดกัน ทางเศรษฐกิจ สังคม ได้มีโอกาสเสนอสิ่งที่ตนเองต้องการต่อผู้ที่จัดทำนโยบายการพัฒนาและมี โอกาสได้รับพัฒนา ยกกระดับให้สูงขึ้นพ้นจากการถูกเอารัดเอาเปรียบ

2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชน ช่วยให้รัฐบาลสามารถระดมทรัพยากร ภายในท้องถิ่น เช่น ความรู้ ทักษะบุคคล และแม้แต่ที่ดินและทุนที่ใช้ในโครงการการพัฒนา

2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยปรับปรุงสินค้าและบริการ ตลอดจนการกระจายรายได้ให้ดีขึ้น และการมีชีวิตสาธารณะที่มีสุขภาพดี

2.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยสนองความต้องการทางจิตวิทยาของประชาชนจากการที่ได้มีอิทธิพลในการตัดสินใจต่อเนื่อง ที่มีผลกระทบต่อชีวิตและการทำงาน

บวรศักดิ์ อูวรรณ โฉ และถวิลวดี บุรีกุล (2548 : 21) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น เนื่องจากกระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณะชน จะช่วยสร้างความกระจ่างให้กับวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบาย และบ่อยครั้งที่การมีส่วนร่วมของประชาชนนำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ ที่น่าจะเป็นคำตอบที่มีประสิทธิผลที่สุดได้

2. ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง แม้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม จะต้องใช้เวลาและมีค่าใช้จ่ายมากกว่าการตัดสินใจฝ่ายเดียว แต่การตัดสินใจฝ่ายเดียวที่ไม่คำนึงถึงความต้องการแท้จริงของประชาชนนั้น อาจนำมาซึ่งการโต้แย้งคัดค้านหรือการฟ้องร้องกัน อันทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในระยะยาว เกิดความล่าช้า และความล้มเหลวของโครงการได้ในที่สุด

3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะสร้างข้อตกลงและข้อผูกพันอย่างมั่นคงในระยะยาวระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล

4. การนำไปปฏิบัติง่ายขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และทันทีที่การตัดสินใจได้เกิดขึ้น พวกเขา ก็อยากเห็นมันเกิดผลในทางปฏิบัติ และยังคงเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้นอีกด้วย

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด เพราะการเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ เข้ามาแสดงความต้องการและข้อห่วงกังวลตั้งแต่เริ่มต้น โครงการ จะช่วยลดโอกาสของการโต้แย้งและการแบ่งฝ่าย ที่จะเป็นปัจจัยให้เกิดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงได้

6. การคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม เนื่องจากกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จะสร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและเกิดความชอบธรรม โดยเฉพาะเมื่อต้องมีการตัดสินใจในเรื่องที่มีการโต้แย้งกัน

7. การคาดการณ์ความห่วงกังวลและทัศนคติของสาธารณชน เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มาทำงานร่วมกับสาธารณชนในกระบวนการมีส่วนร่วม พวกเขาจะได้รับรู้ถึงความห่วงกังวล และมุมมองของสาธารณชนต่อการทำงานขององค์กร ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถคาดการณ์ปฏิกิริยาตอบสนองของสาธารณชนต่อกระบวนการและการตัดสินใจขององค์กรได้

8. การพัฒนาภาคประชาสังคม ประโยชน์อย่างหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ทำให้ประชาชนมีความรู้ทั้งในส่วนของเนื้อหาโครงการและกระบวนการตัดสินใจของรัฐ รวมทั้งเป็นการฝึกอบรมผู้นำ และทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญเพราะเป็นกระบวนการเสริมสร้างชุมชน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามีความสำคัญเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลให้เกิดพลังการต่อรอง ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ด้านต่าง ๆ และให้ชุมชนทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับวิธีการพัฒนาตนเอง

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

เสนห์ จุ้ยโต (2547 : 4) ได้จำแนกลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ 2 ลักษณะที่สำคัญ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะของการให้ความร่วมมือ หรือการสนับสนุนขอความร่วมมือร่วมใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านต่าง ๆ โดยการกระจายอำนาจเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างใกล้ชิด และมีคุณค่า และคุณประโยชน์คือ

1.1 ในด้านรูปธรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมในความสำเร็จในด้านการพัฒนา ด้านวัตถุ

1.2 ในด้านนามธรรม หมายถึง ความสำเร็จในการพัฒนาจิตใจโดยทำให้ประชาชนเกิดความรัก ความสามัคคี รู้จักทำงานร่วมกันเป็นทีม และยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และสร้างจิตสำนึกว่ามีความสำคัญ ต่อการสร้างสรรค์ความเจริญ และก่อให้เกิดความผูกพันรักใคร่หวงแหน

2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งมี 5 รูปแบบ คือ

2.1 การเลือกตั้ง

2.2 การมีกิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง

2.3 การเสนอความคิดเห็นของประชาชน

2.4 การตัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์

2.5 การแสดงออกของประชาชน

มธุรดา ศรีรัตน์ (ออนไลน์, 2557) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคมองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ

2. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้งค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

สรุปได้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วม เป็นนวัตกรรมที่สนับสนุนให้สถานศึกษามีส่วนร่วม และเป็นศูนย์กลางดำเนินการ โดยมีการพัฒนาติดต่อสื่อสาร การฝึกอบรม และการร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการต่าง ๆ อาจจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร ซึ่งก็คือ มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ช่วยเหลือ สนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

อกิน รพีพัฒน์ (2547 : 49) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข

2. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา

3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน

4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

จินตวิรี เกษมสุข (2554 : 4) เสนอว่า ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการคิด ศึกษาและค้นคว้า หาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อลดและแก้ไข ปัญหา
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย
4. มีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงาน

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (ออนไลน์, 2557) กล่าวว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วมมี 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะที่ 1 มีขั้นตอน ดังนี้

1. การคิด
2. การตัดสินใจ
3. การวางแผน
4. การลงมือปฏิบัติ

ลักษณะที่ 2 มีขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา
2. การวางแผน
3. การดำเนินงาน
4. การประเมินผล
5. การบำรุงรักษา และพัฒนาให้คงไว้

ฟอร์นารอฟ (Fornaroff, 1980 : 104) เสนอว่า กระบวนการมีส่วนร่วมมีขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน รวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ ทรัพยากรที่ต้องใช้ ตลอดจนการติดตามประเมินผล
2. การดำเนินงาน
3. การใช้บริการจากโครงการ
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมนั้น เป็นการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไข การตัดสินใจกำหนดความต้องการ ลำดับความสำคัญ วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน ทรัพยากร วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการแนวทาง การดำเนินงาน ทรัพยากร ดำเนินงานตามโครงการและ/หรือสนับสนุนการดำเนินงานประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเองได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ จึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 19)

1. ผู้แทนผู้ปกครอง เป็นผู้สะท้อนปัญหาและความต้องการด้านคุณภาพทางการศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนทั้งในส่วนของค่านิยมและสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และร่วมมือกับครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ผู้แทนครู เป็นผู้ที่มีความชำนาญในสายวิชาชีพครูมีความสำคัญต่อการนำเสนอข้อมูลด้านกระบวนการเรียนรู้ ปัญหา และความต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือ รวมทั้งรายงานงานผลการจัดการศึกษา
3. ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นผู้สะท้อนสภาพของปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชน และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้
4. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้สะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการที่ครอบคลุมทั้งเขตพื้นที่บริการของสถานศึกษา และมีความสำคัญต่อสถานศึกษาอย่างยิ่งในเรื่องการขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ทรัพยากรทางการจัดการศึกษา และเชื่อมโยงแผนพัฒนาการศึกษากับแผนพัฒนาท้องถิ่น
5. ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา เป็นผู้ที่จะสะท้อนภาพของความรัก ความศรัทธา ความภาคภูมิใจต่อสถาบันการศึกษาที่ตนได้รับการศึกษา ช่วยจรรโลงคุณค่าของสถาบันไปสู่ศิษย์รุ่นหลังให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเช่นกัน
6. ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ เป็นผู้นำเสนอและเพิ่มเติมข้อมูลด้านคุณธรรม จริยธรรมตามหลักธรรมของศาสนาซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม
7. ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ครอบคลุมในทุก ๆ ด้านอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

8. ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะกรรมการและเลขานุการซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่จะสะท้อนภาพของการบริหารจัดการ ผู้ช่วยเหลือให้คำปรึกษาสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นการทำงาน ทบทวนรายงาน สะท้อนความคิด เปิดโอกาสให้ผู้แทนแต่ละกลุ่ม ได้แสดงบทบาทอย่างเต็มที่ จัดเตรียมการประชุม บันทึกรายการประชุม รายงานผลการประชุม และสนับสนุนด้านอุปกรณ์ ห้องประชุม วัสดุใช้สอย ฯลฯ รวมทั้งการพิจารณานำมติ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากที่ประชุมไปสู่การปฏิบัติ

สน สุวรรณ (2553. ออนไลน์) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการศึกษากับโรงเรียน โดยหลักการนำเอา กิจกรรมของชุมชนเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนแบบบูรณาการ ด้วยการประสานความรู้สึที่ดีต่อกัน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนหรือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามามีส่วนร่วมบริหารงานทางการศึกษาของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ร่วมวิเคราะห์ความต้องการของโรงเรียน ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์และแผนพัฒนาโรงเรียน ร่วมนำเสนอกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ร่วมพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ร่วมพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ร่วมพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน และร่วมติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน

สรุปได้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการนำเสนอข้อมูลด้าน กระบวนการเรียนรู้ สภาพปัญหา ความต้องการ และการขอรับ การสนับสนุนด้านงบประมาณเป็น ผู้นำเสนอและเติมเต็มข้อมูลด้านคุณธรรม จริยธรรมตามหลักธรรมของศาสนาซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 52) ได้กำหนดไว้ว่า คณะกรรมการการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยบุคคล ดังนี้

1. ประธานกรรมการ (มาจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ)
2. กรรมการที่เป็นตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 1 คน
3. กรรมการที่เป็นผู้แทนครู จำนวน 1 คน
4. กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 1 คน
5. กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน
6. กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า จำนวน 1 คน
7. กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุและ/หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่
 - 7.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 1 รูป หรือ 1 คน
 - 7.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 2 รูป หรือ 2 คน หรือ 1 คน กับ 1 รูป
8. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
 - 8.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 1 คน
 - 8.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน

9. ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ

ราชกิจจานุเบกษา (2557 : 19) ได้กำหนดไว้ว่า การดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. กำหนดแนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
4. เสนอแนะต่อรัฐมนตรีในการจัดทำและการพัฒนาระบบการเทียบโอนผลการเรียนจากการเรียนรู้ในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
5. ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุ และหรือองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา ทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 33) ได้กำหนดให้บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ ดังนี้

การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา เป็นแนวทางในการดำเนินงานอย่างมีระบบขั้นตอน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 21) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ในการกำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาสถานศึกษา ได้แก่ ศึกษาหาความรู้และความเข้าใจในเรื่องการวางแผน และการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจากเอกสาร และแหล่งความรู้ต่าง ๆ แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการในการจัดทำร่างนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษา ตลอดจนพิจารณากำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาโดยเป็นผู้อำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เช่น การจัดเตรียมข้อมูล สถานที่ในการทำงาน ในขณะที่คณะอนุกรรมการจัดทำนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาพัฒนาสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นที่ปรึกษาและช่วยเหลือให้คำแนะนำ และเข้าไปมีส่วนร่วมตามความเหมาะสมและความจำเป็น เพื่อความถูกต้องในการปฏิบัติงาน

เมื่อคณะกรรมการปฏิบัติงานเสร็จ สถานศึกษานำร่างนโยบาย แผนแม่บทและแผนพัฒนาสถานศึกษา ที่คณะกรรมการจัดทำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาต้องพิจารณา ว่าต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร หากไม่มีการปรับปรุงแก้ไขก็กำหนดเป็นนโยบายและแผนพัฒนา ของสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 40) ได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา การศึกษา จากนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษาเป็นเสมือนเข็มทิศที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้า ของความสำเร็จ ดังนั้นเพื่อให้แผนพัฒนาสถานศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นผู้มีบทบาทในการเสนอปัญหา และความต้องการของ ท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงควรศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจ ในเรื่องการวางแผน และแผนแต่ละประเภทที่สถานศึกษาต้องมี โดยเข้ารับการอบรมสัมมนาและ ศึกษาจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับสถานศึกษา ในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาทั้งระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และความต้องการของท้องถิ่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 (2553 : 1) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของ สถานศึกษาไว้ดังนี้ โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. ศึกษาและทำความเข้าใจในความมุ่งหมายหลักการของการจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
2. ศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของชุมชน/ท้องถิ่น ที่ตั้งของ สถานศึกษา
3. กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรม
4. กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
5. กำหนดให้สถานศึกษา จัดทำธรรมนูญโรงเรียน

สรุปได้ว่า การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาเป็นบทบาทและ หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่ต้องศึกษา ทำความเข้าใจในเรื่องการวางแผนการจัดทำแผนพัฒนา การศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ ร่วมกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และเป็น ตัวแทนของสถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและองค์กรภายนอก รวมทั้งให้ความเห็นชอบ

ในการตัดสินใจเลือกดำเนินการตามนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้จัดทำขึ้นร่วมกันเพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จและมีความสอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่น

การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เป็นภาระงานที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สถานศึกษามีการดำเนินงาน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 21) ได้กำหนดบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาในการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ได้แก่ ศึกษานโยบายแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา พิจารณาเห็นชอบแต่งตั้งอนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ตลอดจนให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา รวมทั้งให้การสนับสนุน การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 40) ได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ โดยให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี สถานศึกษาจะนำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาไปทำกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของงานบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา ก่อนที่สถานศึกษาจะนำแผนปฏิบัติการดังกล่าวไปใช้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ก่อน ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรศึกษาเกี่ยวกับนโยบาย แผนพัฒนาสถานศึกษาและข้อมูลของสถานศึกษาอยู่เสมอ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 (2553 : 1) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในเรื่องการให้ความเห็นชอบของแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
2. พิจารณาความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการประจำปีกับแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
3. พิจารณาถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมเกี่ยวกับวิธีการหรือยุทธศาสตร์การดำเนินงานของกิจกรรม งาน/โครงการที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา
4. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา เป็นการศึกษา ความรู้และทำความเข้าใจในเรื่องการวางแผนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็นสนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะ รวมทั้งการให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ตามแนวกรอบในการ ปฏิบัติงานในปีงบประมาณต่อไป

การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร

การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร เป็นภาระงานที่คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สถานศึกษามีการดำเนินงาน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 21) ได้กำหนดการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา มีแนวการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูล สารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น
2. วิเคราะห์ สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีหลักสูตรสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระ ทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม
4. นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการใช้หลักสูตรที่เหมาะสม
5. นิเทศการใช้หลักสูตร
6. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร
7. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 43 - 44) ได้กำหนดว่า การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ได้มาจากสถานศึกษานำหลักสูตรแกนกลางมาจัดรวมกับหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาได้กำหนดไว้หลากหลาย โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาสามารถเลือกใช้ให้สอดคล้อง กับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา มีหลักในการพิจารณา ดังนี้

1. ศึกษาคุณภาพของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่นว่า มีความต้องการ ให้จัดหลักสูตรสถานศึกษาอย่างไร
2. พิจารณาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น โดยให้คำนึงถึงความพร้อมของสถานศึกษาและครู อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษา
3. พิจารณาให้ความเห็นการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

4. พิจารณาให้สถานศึกษาจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรทุกปี เพื่อนำไปพัฒนาและปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 41) ได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่าให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร ในการทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษาจะต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในแต่ละชุมชน แต่ละท้องถิ่นและแต่ละภูมิภาคของประเทศ มีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นการจัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรแกนกลางฉบับเดียวกัน ควรได้มีการพิจารณารายละเอียดในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติที่หลากหลาย ตามสภาพปัญหาและความต้องการ ทั้งนี้เพราะเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นไม่เท่ากัน บางเรื่องต้องมีการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ เนื้อหาบางเรื่องไม่ทันสมัย ไม่ทันเหตุการณ์ ครูใช้แหล่งวิทยาการท้องถิ่นค่อนข้างน้อย และเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ แก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น เมื่อสถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่นแล้ว ก่อนที่สถานศึกษาจะนำหลักสูตรไปใช้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปได้ว่า การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรของคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นบทบาทหน้าที่ที่ต้องศึกษาสภาพความต้องการของท้องถิ่น การดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งการนำภูมิปัญญาของท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในหลักสูตรเพื่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนและประเทศชาติ

การกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

การกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา เป็นภาระงานที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สถานศึกษามีการดำเนินงาน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 22) กำหนดว่า บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำกับและติดตามการดำเนินงาน ตามแผนของสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาต้องศึกษา รับทราบรายงานการปฏิบัติงาน ตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา รวมทั้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ตลอดจนติดตามดูแล ช่วยเหลือ แก้ปัญหาและส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 42) ได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ โดยกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องรู้ เข้าใจ และปฏิบัติได้อย่าง

ถูกต้อง ในเรื่องราวของการดำเนินงานตามแผน โดยเฉพาะขั้นตอนการกำกับ ติดตาม ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดขั้นตอนหนึ่งของการบริหารการศึกษา เพื่อที่คณะกรรมการสถานศึกษาจะรู้ว่างานดำเนินการอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรจะต้องแก้ไขปรับปรุงอย่างไร อันจะส่งผลให้งานดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีกำกับและติดตาม การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษานั้น คณะกรรมการอาจทำได้โดยคณะกรรมการกำกับและติดตามด้วยตนเอง เช่น การตรวจผลงาน การสังเกตการปฏิบัติงานหรือตรวจภายใน โดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นจะรายงานโดยผู้ได้รับมอบหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 (2553 : 1) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในเรื่องการให้ความเห็นชอบของแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาโดยมีแนวปฏิบัติ ไว้ดังนี้

1. กำหนดแผนการกำกับและติดตามร่วมกับสถานศึกษา ได้แก่ วิธีการ ระยะเวลา
2. ดำเนินการกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้ โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย
3. ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่สถานศึกษาและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและขวัญกำลังใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนและมีวิธีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษาเป็นการกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา โดยการติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี จัดการประชุมพิจารณาการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีการสนับสนุนและการให้การช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น ทุนการศึกษา การเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อให้นักเรียนในเขตพื้นที่ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เป็นการเข้า มาช่วยสนับสนุน และแก้ปัญหาให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษา สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง

การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงเป็นภาระงานที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สถานศึกษามีการดำเนินงาน ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 22) ได้กำหนด บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนให้กับเด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพได้มาตรฐาน ได้แก่ สนับสนุนการดำเนินงานในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของเด็กในเขตบริการของสถานศึกษาประสานความร่วมมือ สร้างความเข้าใจกับประชาชนทั่วไป และผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อให้เห็นความสำคัญในการสนับสนุนช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่ขาดแคลน หรือมี

ความสามารถพิเศษ เพื่อให้นักเรียนเรียนจบหลักสูตร และเกณฑ์เด็กเข้าเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาต้องตระหนัก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 42) ได้กำหนดบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนให้กับเด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน รัฐธรรมนูญในปัจจุบันได้ให้หลักประกันกับประชาชนในด้านเสรีภาพในการศึกษาอบรม สิทธิในการศึกษาอบรมขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี โดยรัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและถือเป็นหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องเข้ารับการศึกษอบรม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นผู้มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนที่อยู่ในเขตบริการของสถานศึกษา ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับทุกคนตามมาตรฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 (2553 : 2) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในเรื่องการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง โดยมีแนวปฏิบัติ ไว้ดังนี้คือ

1. สถานศึกษาจัดทำข้อมูล สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับจำนวนนักเรียน การคมนาคม สภาพทางเศรษฐกิจ
2. สนับสนุนและจัดหาที่เรียนให้แก่นักเรียนในพื้นที่บริการได้เข้าเรียนในสถานศึกษาให้มากที่สุด
3. จัดหาทุนการศึกษาอุปกรณ์การศึกษาและสิ่งจำเป็นอื่นๆ แก่ผู้เรียนที่ขาดแคลน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงเป็นการร่วมกันสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง โดยการสนับสนุนการดำเนินงานจัดทำข้อมูลพื้นฐานนักเรียนในเขตบริการ การช่วยเหลือและสนับสนุนนักเรียนที่ขาดแคลน ตลอดจนการจัดหาแหล่งเรียนรู้และส่งเสริม การจัดกิจกรรมโดยวิทยากรท้องถิ่น รวมทั้งการกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง และได้เรียนอย่างมีคุณภาพ

การส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธินักเรียน ดูแลนักเรียน และนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

การส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธินักเรียน ดูแลนักเรียนและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ เป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 22) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในการส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลเด็กที่มีความพิการ เด็กด้อยโอกาสและ

เด็กที่มีความสามารถพิเศษในท้องถิ่น เพื่อเสนอข้อมูลให้กับสถานศึกษา สนับสนุนสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสื่อเป็นเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวก ให้กับสถานศึกษา เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความสามารถพิเศษในลักษณะต่าง ๆ สนับสนุนส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 43) การส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธินักเรียน ครูและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ เป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยรัฐธรรมนูญให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ครูและเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ รัฐธรรมนูญปัจจุบันได้กำหนดให้รัฐต้องให้การคุ้มครอง และพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชน และรัฐจะต้องสงเคราะห์ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตัวเองได้ นอกจากนี้ยังกำหนดให้รัฐต้องเลี้ยงดู และให้การศึกษาบรมตามที่กฎหมายบัญญัติแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งไม่มีผู้ดูแล คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ครูและเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อให้เด็กเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 (2553 : 2) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธินักเรียน ครูและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โดยมีแนวปฏิบัติไว้ดังนี้ คือ

1. สนับสนุนให้นักเรียนพิการ ได้มีการเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ
2. สอดส่อง ดูแลนักเรียนที่ได้รับการทารุณ กดขี่ ข่มเหง ล่วงละเมิดทางเพศ ใช้แรงงานเด็ก กักขัง ฯลฯ ให้ได้รับความช่วยเหลือและส่งไปขอรับบริการที่เหมาะสม
3. สอดส่อง ดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายที่พิการ หรือทุพพลภาพหรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง
4. ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเป็นรายบุคคลให้มากที่สุด

สรุปได้ว่า การส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธินักเรียน ครูและนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ เป็นการให้นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษา ไม่ว่านักเรียนที่บกพร่องทางร่างกาย นักเรียนด้อยโอกาส และนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ โดยมีหน้าที่ให้ข้อมูลนักเรียนพิเศษต่าง ๆ มีบทบาทในการกำกับและติดตามการจัดการเรียนการสอนเพื่อนักเรียนพิเศษ กำกับติดตามและตรวจสอบ การบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามแผน มีส่วนร่วมสนับสนุนให้สถานศึกษานำทรัพยากร

ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

การบริหารจัดการของสถานศึกษา

การบริหารจัดการของสถานศึกษานั้นเป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 36) กล่าวถึงหน้าที่และแนวปฏิบัติของคณะกรรมการสถานศึกษาในการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. การบริหารจัดการด้านวิชาการ
 - 1.1 กำหนดมาตรฐานวิชาการของสถานศึกษา
 - 1.2 ประเมินภายในเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
 - 1.3 กำกับ ติดตาม และประเมินผล ตรวจสอบมาตรฐานการศึกษา
2. การบริหารจัดการด้านงบประมาณ
 - 2.1 กำหนดวิธีการบริหารการใช้งบประมาณของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ
 - 2.2 กำหนดวิธีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล
3. การบริหารจัดการด้านการบริหารบุคคล
 - 3.1 กำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษาโดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ
 - 3.2 ให้ขวัญ กำลังใจ และยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษา
4. การบริหารจัดการด้านบริหารทั่วไป
 - 4.1 ให้มีการใช้ดูแลและบำรุงรักษาอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์
 - 4.2 จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้สวยงาม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

ของนักเรียนและชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 43) ได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ของสถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งครอบคลุมงานเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน การจัดหาสื่อการเรียน การนิเทศ รวมทั้งการประเมินผล ฯลฯ การเสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ จะเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้งานวิชาการของสถานศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น และคณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมบริหารการเงินและงบประมาณ

ของสถานศึกษา โดยการให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางการใช้เงินให้เกิดผลคุ้มค่า นอกจากนี้ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคลากรด้วย เนื่องจากในบรรดาทรัพยากร การบริหารทั้งหลาย คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด การบริหารงานบุคลากรของสถานศึกษาจะต้อง มีขอบข่ายครอบคลุมถึงการกำหนดความต้องการของบุคลากร การจัดบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงาน การ พัฒนาและดำรงรักษาบุคลากร และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร นอกจากนี้คณะกรรมการ สถานศึกษาจะต้องให้การเสนอแนะแนวทางและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ด้วย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 (2553 : 2) ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติ ไว้ดังนี้คือ

1. การบริหารจัดการด้านวิชาการ
 - 1.1 มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานวิชาการของศึกษา
 - 1.2 มีส่วนร่วมในการจัดหาผลิตสื่อเพื่อพัฒนาการเรียน
2. การบริหารจัดการด้านงบประมาณ
 - 2.1 มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการบริหารใช้งบประมาณของสถานศึกษาโดยคำนึง ถึงประสิทธิภาพ
 - 2.2 มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการตรวจสอบติดตามและประเมินผล
3. การบริหารจัดการด้านการบริหารงานบุคคล
 - 3.1 มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษาและส่งเสริม ให้มีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง
 - 3.2 ให้ขวัญกำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการของสถานศึกษา เป็นการประสานความร่วมมือสร้างความเข้าใจ กับประชาชนและผู้ปกครองนักเรียนเพื่อให้ทราบความสำคัญของการจัดการศึกษา รับทราบผลการ ปฏิบัติงานรวมทั้งให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะ ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรม การเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของชุมชน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและนำไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา ของสถานศึกษา

การส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน

การส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนนั้นเป็น บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 (2553 : 3) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีหน้าที่ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครองดูแลบำรุงรักษาใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 35) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนโดยมีแนวปฏิบัติ ไว้ดังนี้คือ

1. ร่วมกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ส่งเสริมการใช้วิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน
3. ร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการและสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อสืบสาน จารีต

ประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 44) ได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ โดยส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ คณะกรรมการสถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมให้กลุ่มบุคคลหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการแสวงหาทรัพยากร เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ มาช่วยพัฒนากิจกรรมของสถานศึกษาและกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ โดยจัดหาวิทยากรภายในท้องถิ่น หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ทั้งในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด (2554 : 3) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน โดยมีแนวปฏิบัติ ไว้ดังนี้คือ

1. หารายได้ทรัพย์สินและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนจัดการเรียนการสอน
2. ส่งเสริมและกำกับติดตามการใช้วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. ส่งเสริมและกำกับติดตามเพื่อให้สถานศึกษากิจกรรมที่ศึกษาจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรม

ของท้องถิ่นและของชาติ พร้อมทั้งการยกย่องเชิดชูเกียรติภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเหมาะสมและโอกาสอันสมควร

สรุปได้ว่า การส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนเป็นการมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา

เสนอข้อมูลวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานจารีตประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมให้สถานศึกษาหารายได้เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา รวมทั้งมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกันอย่างมีคุณภาพ

การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

การส่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนนั้นเป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 (2553 : 3) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประชาชน หรือองค์กรต่างๆ และนำสถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดี

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 36) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนโดยมีแนวปฏิบัติไว้ดังนี้คือ

1. ให้ความเห็นชอบนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน
3. ให้ความเห็นชอบขอจัดตั้งงบประมาณอุดหนุนทั่วไป และเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา
4. ส่งเสริมการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา
5. ระดับทรัพยากรเพื่อการศึกษา และส่งเสริมให้มีการดูแล บำรุงรักษาพัฒนาใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา
6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา
7. ประสาน ส่งเสริม ความสัมพันธ์ภายในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษาชุมชน และท้องถิ่น
8. ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ในกิจกรรมของสถานศึกษา
9. มีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา

10. ส่งเสริมและสนับสนุนในการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมายจากทาง ปลัดกระทรวง เลขาธิการสภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการอุดมศึกษา และเลขาธิการคณะกรรมการศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 44) ได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน ตลอดจนการประสานงานกับองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่ง วิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น การดำเนินงานของสถานศึกษาให้ ประสบความสำเร็จนั้น นอกจากจะได้รับการสนับสนุนงานด้านงบประมาณต่าง ๆ จากทางราชการ โดยตรงแล้ว เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างจริงจัง และส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของ นักเรียนมากยิ่งขึ้น สถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ และสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่น ทั้งภาครัฐ และเอกชนเพิ่มเติมอีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญ ในการส่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ตลอดจนการประสานงานกับองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสถานศึกษาจะได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและองค์กรนั้น ไปสู่ความสำเร็จ ในการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 (2553 : 2) ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษากับชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติ ไว้ดังนี้คือ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนจัด กิจกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการและให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ ชุมชน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด (2554 : 3) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติไว้ ดังนี้คือ

1. ประสานกับประชาชน และองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนให้เข้ามาร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงสถานศึกษาให้มีความพร้อมให้เป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และเป็นแหล่งที่จะให้บริการชุมชน
2. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาประสานความสัมพันธ์กับชุมชนและองค์กร ภายนอกให้เห็นความสำคัญของสถานศึกษาและใช้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และเป็น แหล่งบริการชุมชน

3. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน

สรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนนั้นเป็นบทบาทหน้าที่ในการประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมให้สถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน หรือองค์กรต่าง ๆ เห็นความสำคัญและการพัฒนาของสถานศึกษา และนำสถานศึกษาไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดี

การให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา

การให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษานั้นเป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด (2554 : 24) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาโดยมีแนวปฏิบัติ ไว้ดังนี้คือ

1. ศึกษานโยบายแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งอนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
3. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
4. สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา
5. กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 36) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาโดยให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการของสถานศึกษาเมื่อสิ้นปีการศึกษา จะต้องทำสรุปรายงานการดำเนินการ เสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบ และเห็นชอบรายงานต่อสาธารณชน ซึ่งสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีบทบาทควบคู่กัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 44) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาว่ามีบทบาทหน้าที่ร่วมรับผิดชอบการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อรับทราบความก้าวหน้าในการดำเนินงานของสถานศึกษาจะต้องรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีบทบาทและหน้าที่สัมพันธ์กัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 (2553 : 2) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาโดยมีแนวปฏิบัติ ไว้ดังนี้คือ

1. ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปี
2. เสนอแนะในการปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานประจำปี
3. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาก่อนเผยแพร่ต่อสาธารณชน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 (2553 : 3) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาโดยมีแนวปฏิบัติ ไว้ดังนี้คือ

1. รับทราบและให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา
2. เสนอแนะเพื่อปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานประจำปีให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชน

สรุปได้ว่า การให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาเป็นการให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา โดยการแสดงความคิดเห็น การพิจารณาผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา และให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีก่อนเสนอต่อสาธารณชน และมีส่วนร่วมในการพิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการของสถานศึกษา

การแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการ

การแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการนั้นเป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดตราด (2554 : 4) ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการ โดยดำเนินงานตามระเบียบตามที่เห็นสมควร และยังมีผู้นำชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่นอีกไม่น้อยที่ยินดีที่จะเข้ามาช่วยในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าวได้เข้ามามีส่วนร่วมคณะกรรมการสถานศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญที่จะสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการ เพื่อช่วยดำเนินงานในภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงได้

สถานศึกษาและคณะกรรมการศึกษา จึงควรมีบทบาทควบคู่กัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 50) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการ โดยพิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะอนุกรรมการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการสถานศึกษามอบหมาย โดยให้

โรงเรียนสำรวจผู้ที่มีความสามารถ และบุคคลตัวอย่างด้านต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต แล้วเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนพิจารณาตามความเหมาะสมและแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 45) ได้กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ร่วมรับผิดชอบการดำเนินงานของสถานศึกษา กล่าวว่าการแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควรจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ประชากรในชุมชนอีกจำนวนมากที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อต้องการให้ท้องถิ่นของตนเองเจริญ แต่ไม่สามารถเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ดังกล่าว มีข้อจำกัด ในอัตราส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาจึงต้องช่วยกันสรรหาบุคคลดังกล่าวมาเป็น ที่ปรึกษา หรือคณะกรรมการ เพื่อช่วยดำเนินงานและมอบหมายภาระหน้าที่ให้ช่วยรับผิดชอบ ได้ ตามศักยภาพของผู้นั้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 (2553 : 2) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการ โดยมี แนวปฏิบัติ ไว้ ดังนี้ คือประธานกรรมการสถานศึกษาแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการ ตามความเหมาะสมและความจำเป็นในแต่ละกรณี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารังสิต เขต 2 (2553 : 3) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการ โดยมี แนวปฏิบัติ ไว้ดังนี้คือ

1. พิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษา และหรือคณะกรรมการตามภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาตามความจำเป็นและความเหมาะสม
2. ส่งเสริมสนับสนุนร่วมเป็นที่ปรึกษา ให้คณะกรรมการได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพในการช่วยเหลือกิจกรรมของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการในการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาและคณะกรรมการในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำร่างนโยบายและแผนพัฒนาการของสถานศึกษา รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนในการเป็นที่ปรึกษาให้คณะกรรมการต่าง ๆ ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพในการช่วยเหลือกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อช่วยดำเนินงานในภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้

การปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา

การปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น เป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด (2554 : 4) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด โดยมีแนวปฏิบัติ ไว้ดังนี้คือ

1. รับผิดชอบต่อความเห็นชอบ และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามภารกิจที่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้นมอบหมาย
2. ให้ความร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการในภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตามงานที่ได้รับมอบหมายให้บังเกิดผลสำเร็จ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 51) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาโดยทำภารกิจที่ระเบียบกำหนดไว้หลายอย่างที่มีความจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา เช่น เรื่องนโยบายหรือเรื่องเร่งด่วนที่หน่วยงานต้นสังกัดได้แจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ถ้าได้รับความร่วมมือได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษา ก็จะทำให้งานในภารกิจของสถานศึกษาประสบความสำเร็จได้รวดเร็วขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 45) ได้กำหนดว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 นอกจากนี้ยังมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น ๆ อีกด้วย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 (2553 : 2) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา โดยมีแนวปฏิบัติ ไว้ดังนี้ คือปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด (2554 : 3) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด โดยมีแนวปฏิบัติ ไว้ดังนี้คือ

1. รับผิดชอบต่อความเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามภารกิจที่หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้นมอบหมาย
2. ให้ความร่วมมือ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการในภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตามงานที่ได้รับมอบหมายให้บังเกิดผลสำเร็จ

สรุปได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นการให้ความร่วมมือและส่งเสริมกิจการของสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานต้นสังกัด การแสดงความคิดเห็นและเห็นชอบในที่ประชุม การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา การให้ความร่วมมือกับทุกกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ ของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ทุนการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอโดยมุ่งผลประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้นแก่นักเรียน และให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายสูงสุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

มิลเลอร์ (Miller. 1996 : 475) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาในมลรัฐเดลาแวร์ ซึ่งได้ทำการศึกษาถึงสถานการณ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาในปัจจุบัน และบทบาทหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า การติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับคณะกรรมการโรงเรียนมีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มบทบาท และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน โรงเรียนประถมศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องมีคณะกรรมการโรงเรียน

ไรด์เอาท์ (Rideout. 1997 : 348) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน (School-based Management) ในนิวฟันแลนด์และลาบราดอร์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองไม่เคย เข้ามามีส่วนร่วมเลย ส่วนครู อาจารย์ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพียงเล็กน้อย และในขอบเขตจำกัด ส่วนผู้บริหารมีส่วนร่วมมากที่สุด ทั้งผู้ปกครอง ครู อาจารย์ มีความต้องการ เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและร่วมมือในการจัดการศึกษา และต้องการให้สภาโรงเรียนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือในการดำเนินงานดังกล่าว และทั้งกลุ่มไม่มีความต้องการให้เกิดการปฏิรูปการจัดการศึกษาอย่างรุนแรง แต่ต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนแนวการดำเนินโดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนรวมได้ เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น ตลอดจนต้องการให้มีการกระจายอำนาจในการส่งงบประมาณมายังโรงเรียนโดยตรง มีอำนาจในการบริหารจัดการบุคลากร โดยตรง ตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรระดับท้องถิ่น

บริตติงแฮม (Brittingham. 1998 : 1406) ได้ศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาที่จะทำให้ห้องเรียนมีคุณภาพ และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ครูจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน และผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสิ่งที่ผู้ปกครองจะต้องตระหนักคือการเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านสังคม อารมณ์ และความก้าวหน้า

ทางวิชาการของเด็ก การพัฒนาสภาวะของเด็ก เยาวชน และครอบครัวให้ดีขึ้นถือเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่จะให้ครอบครัว และชุมชนเข้มแข็ง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

งานวิจัยในประเทศ

บุญทัน นามศิริ (2548 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบริหารงานทั่วไป ยกเว้นด้านบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีเพศและวุฒิการศึกษาต่างกันมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทในการบริหารสถานศึกษา ด้านงบประมาณและด้านบริหารงานทั่วไป และมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุเทพ ไผ่ล้อม (2548 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการและการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า 1) ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า งานบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก ส่วนงานวิชาการงานบุคลากร และงานงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง 2) การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า งานบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก งานบุคลากร งานวิชาการ และงานงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง 3) เปรียบเทียบความต้องการการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญ

สุรัชย์ ภิญญูชีพ (2548 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร พบว่า 1) ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ส่วนด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหาร

สถานศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

จำเนียร ดามัง (2548 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธโยทัยเขต 2 อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานของสถานศึกษาโดย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานของสถานศึกษา โดยแยกเป็นรายกลุ่ม พบว่า ผู้แทนผู้บริหาร ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิมีส่วนร่วมในการบริหารงานสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้แทนของผู้ปกครองผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือองค์กรศาสนาอื่นและผู้แทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษามากที่สุด ได้แก่ การไม่มีเวลา การขาดงบประมาณสนับสนุน การขาดความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ความรู้เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางการศึกษาและความรู้เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน

นิรุต คิตพิณ (2549 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน : กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนโป่งนก สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาชัยภูมิเขต 3 พบว่า บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มโรงเรียนโป่งนก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3 อยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับครู ในกลุ่มโรงเรียนโป่งนก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มโรงเรียนโป่งนก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3 คือ ควรส่งเสริมให้มีการอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อสถานศึกษา เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองได้อย่างเต็มที่

ขวัญเรือน ชนะสัทธู (2549 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน

ในจังหวัดชลบุรี พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป เรียงระดับจากการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ระดับรับทราบข้อมูล ระดับการให้คำปรึกษา ระดับสนับสนุน ระดับร่วมปฏิบัติ และระดับร่วมตัดสินใจ 2) ลักษณะการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา เป็นการรับทราบข้อมูลจากการประชุมและการรายงานของสถานศึกษา ลักษณะการร่วมให้คำปรึกษาในที่ประชุมและเสนอแนะแนวปฏิบัติ และสนับสนุนทุนทรัพย์เพื่อส่งเสริมกิจกรรมในสถานศึกษา ร่วมปฏิบัติกิจกรรมในและนอกสถานศึกษาบ้าง แต่การเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไปนั้นมีน้อยมาก ซึ่งเป็นลักษณะ การรับทราบข้อมูล แต่ไม่ได้ร่วมตัดสินใจดำเนินการ

มะลิคามาศ เสถียมแก้ว (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า 1) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป ทั้ง 4 ด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ประกอบด้วยรูปแบบย่อย 4 รูปแบบ คือ รูปแบบการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการ รูปแบบการมีส่วนร่วมการบริหารงบประมาณ รูปแบบการมีส่วนร่วมการบริหารงานบุคลากร และรูปแบบการมีส่วนร่วมการบริหารงานทั่วไป

ทวีศักดิ์ แก้วพิพัฒน์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยรวม ดังนี้ ช่วงชั้นที่ 1-2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนช่วงชั้นที่ 3-4 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีระดับช่วงชั้นต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

อรัญญ์ แก้วทอง (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับดังนี้ คือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านงบประมาณ 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านผู้บริหารสถานศึกษาด้านชุมชน ด้านครูผู้สอน ด้านผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และด้านกรรมการสถานศึกษา

อานนท์ นามเพ็ง (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า ผู้บริหาร ครู ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนผู้ปกครอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การกำกับการดำเนินงานของสถานศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ และการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย กำหนด แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

เบญจรงค์ แสงสุกวาว (2551 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการศึกษาโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เถียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ประเมิน ทองพร้อม (2553 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด จำแนกตามสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นบุคคลภายในและบุคคลภายนอกโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดใหญ่โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแกนกลางให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ และด้านการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสอดคล้องกับการพัฒนาสถานศึกษา ดังนั้นจึงได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพต่อไป